

Fai 'e 'Eletā David A. Bednar

'O e Kōlomu 'o e Kau 'Aposetolo 'e Toko Hongofulu Mā Uá

Ko e Laumālie 'o e Fakahaá

'Oku mo'oni e laumālie 'o e fakahaá—pea 'e lava pea 'oku ngāue ia 'i he'etau mo'ui fakajo'ituitui mo e Siasí.

Oku ou fie fakahaá 'i 'eku hounga'ia he ue'i fakalau-mālie ke fili e himi 'e hoko mai hili 'eku leá, "Kuó U Fai ha Lelei?" (*Ngaahi Himi*, fika 223). Kuó u ma'u e talá.

'Oku ou fakaafe'i kimoutolu ke mou fakakaukau ki ha me'a 'e ua kuo tau a'usia 'i he māmá.

Na'e hoko e me'a 'uluakí 'i he'etau hū ki ha loki 'oku fakapo'uli pea kamosi e 'uhilá. Manatu 'i 'e puli fakafokifā atu leva 'a e fakapo'ulí he taimi pē ko iá kae fakafonu 'e he māmá ia 'a e lokí. Ko e me'a ko ia na'e 'ikai fai ha sio ki ai ki mu'a pea 'ikai fakapapa-u'í kuo 'asi lelei pea 'ilo'i lelei ia. 'Oku fakafokifā pea mālohi e hā mai 'a e māmá 'i he tu'unga ko 'ení.

Ko e me'a hono uá ko 'etau sio ko ia ki he mavahe atu e po'ulí kae 'asi mai e pongipongí. 'Okú ke manatu ki he 'asi vaivai mo māmālie mai 'a e māmá he tafa'aki langí? Fakahoa ia ki hono kamosi e 'uhilá 'i ha loki fakapo'ulí, he 'oku 'ikai ke 'asi fakafokifā mai e maama ia 'o e la'aá 'i he'ene hopo haké. Ka 'oku māmālie mo hokohoko atu pē 'a e faka'au ke mālohi mai hono māmá, pea puli atu leva e fakapo'uli 'o e poó kae fetongi mai 'e he huelo 'o e

pongipongí. Pea toki mafoa mai leva e maama 'o e la'aá he tapa'i langí. Ka 'i ha ngaahi houa lahi ki mu'a pea toki 'asi mai e la'aá he tafa'aki langí kuo 'osi mahino 'aupito pē ia 'e a'u mai. 'Oku māmālie pea 'ikai fa'a fakatoka-nga'i 'a e hā mai ko ia 'a e māmá 'i he tu'unga ko 'ení.

Te tau lava 'o ako lahi 'o kau ki he laumālie 'o e fakahaá mei he ongo me'a ko 'eni 'e ua 'oku fekau'aki mo e māmá. 'Oku ou lotua ke ue'i pea fakahinohino'i kitautilo 'e he Laumālie Mā'oni'oní 'i he'etau tokanga taha ki he laumālie 'o e fakahaá mo e ngaahi sīpinga tefito 'e ma'u ai e fakahaá.

Ko e Laumālie 'o e Fakahaá

Ko e fakahaá ko e fetu'utaki ia mei he 'Otuá ki He'ene fānaú 'i he mā-maní pea ko e taha ia 'o e ngaahi tāpuaki mahu'inga kau ki he me'afaoaki mo e takaua 'o e Laumālie Mā'oni'oní. Na'e ako 'i 'e he Palōfita ko Siosefa Sāmitá, "Ko e Laumālie Mā'oni'oní ko e tokotaha fai fakahaá ia," pea "he 'ikai lava 'e ha tangata 'o ma'u 'a e Laumālie Mā'oni'oní ta'e te ne ma'u 'a e fakahaá" (*Ngaahi Akonaki 'a e Kau Palesiteni 'o e Siasí: Siosefa Sāmita*, [2007], 151).

'Oku lava ke ma'u 'a e laumālie 'o e fakahaá 'e he taha kotoa pē 'a ia na'á ne ma'u 'i he mafai totonu 'o e lakanga fakataula'eikí 'a e ngaahi ouau fakahaofi mo'ui 'o e papitaiso 'i he fakaukú ki hono fakamole-mole'i 'o e angahalá pea mo e hilifakinima ke ma'u 'a e me'afaoaki 'o e Laumālie Mā'oni'oní—pea 'okú ne ngāue loto-tui ke fakahoko 'a e tufakanga 'o e lakanga fakataula'eikí ke "ma'u 'a e Laumālie Mā'oni'oní." 'Oku 'ikai ke fakangatangata pē 'a e tāpuaki ko 'ení ki he kau ma'u mafai pule 'o e Siasí; ka 'oku ma'u pea totonu ke ngāue ia 'i he mo'ui 'a e tangata, fefine mo e fānau kotoa pē kuo a'u ki he ta'u 'e ala fakamāua ai kinautilo mo nau fai e ngaahi fuakava toputapú. 'Oku fakaafe'i mai ki he'etau mo'ui 'a e laumālie 'o e fakahaá 'e he holi fakamātoatō mo e mo'ui tāú.

Na'e a'usia 'e Siosefa Sāmita mo 'Oliva Kautele ha me'a mahu'inga 'i he laumālie 'o e fakahaá lolotonga 'ena liliu e Tohi 'a Molomoná. Na'e 'ilo 'e he ongo tangatá ni 'e lava ke na ma'u ha fa'ahinga 'ilo pē 'oku fie ma'u ke fakakakato 'aki 'ena ngāue kapau te na kole 'i he tuí, 'i he loto faitotonu, pea tui te na ma'u ia. Pea 'i he 'alu pē 'a e taimí na'e toe lahi ange 'ena mahino ki he laumālie 'o e fakahaá 'a ia 'oku lava ke hoko mai ko e ngaahi fakakaukau mo e ngaahi ongo 'oku hū mai ki hotau 'atamaí mo e lotó 'i he ivi 'o e Laumālie Mā'oni'oní. (Vakai, T&F 8:1–2; 100:5–8.) Hangē ko hono fakahinohino'i kinaua 'e he 'Eikí, "Ko 'eni, vakai ko 'eni 'a e laumālie 'o e fakahaá; vakai ko e laumālie 'eni na'e taki mai ai 'e Mōsese 'a e fānau 'a 'Isilelí 'i he Tahī Kulokulá 'i he kekekele mōmoá. Ko ia ko ho'o me'a-foakí 'eni: ngāue 'aki ia" (T&F 8:3–4).

'Oku ou fakamamafa 'i 'a e kupu'i lea ko e "ngāue 'aki iá" 'i he'ene fekau'aki mo e laumālie 'o e fakahaá. 'I he folofolá, 'oku toutou fakamatala 'i ai e tākiekina 'a e Laumālie Mā'oni'oní "ko ha kihí 'i le'o-sí'i" (1 Ngaahi Tu'i 19:12; 1 Nifai 17:45; vakai foki 3 Nifai 11:3) pea mo ha "le'o 'oku fu'u vaivai 'aupito" (Hilamani 5:30).

Koe'uhí he 'oku fanafana fiamālie mo pelepelengesi mai 'a e Laumālié kiate kitautolu, 'oku mahino ngofua leva 'a e 'uhinga 'oku totonu ke tau si'aki ai 'a e faiva ta'e fe'ungá, ponokalafí, ngaahi me'a mo e ngaahi tō'onga fakatupu 'auha 'okú ne ma'u nimā kitá. 'E lava 'e he ngaahi me'angāue ko 'eni 'a e filí 'o fakavaivai'i pea a'u 'o nau faka'auha 'etau malava ko ia ke fakatokanga'i mo tali e ngaahi pōpoaki 'a e 'Otuá 'oku fakahoko fakalongolongo mai 'i he mālohi 'o Hono Laumālié. 'Oku totonu ke tau fakakaukau'i fakamātoato mo lotua pea fakalaululoto ki he founa te tau lava ai 'o fakafisinga'i 'a e ngaahi fakatauele 'a e tēvoló pea "ngāue 'aki ia," 'i he angatonu, 'a ia ko e laumālie 'o e fakahaá, 'i he'etau mo'ui fakatāu-tahá mo hotau ngaahi fāmilí.

Ngaahi Sīpinga 'o e Fakahaá

'Oku fakahoko mai e ngaahi fakahaá 'i ha ngaahi founa kehekehe, hangē ko 'ení, 'oku kau ai e me'a-hā-mái, fepōtalanoa'aki mo ha kau talafekau fakalangí, mo e ue'i fakalaumālié. 'Oku 'i ai e ngaahi fakahā 'oku ma'u he taimi pē ko iá pea fu'u 'ilonga lelei; pea ni'ihi 'oku māmālie mo fakalongolongo pē hono fakatokanga'í. 'Oku tokoni'i kitautolu 'e he ongo fakamatala kau ki he māmá ne u lau ki aí, ke toe mahino lahi ange 'a e ongo sīpinga tefito ko 'eni 'o e fakahaá.

'Oku hangē tofu pē hono ma'u vave, kakato mo faka'angataha ha pōpoaki mei he 'Otuá, ko ha maama 'oku fakaulo 'i ha loki 'oku fakapo'ulí. Kuo a'usia 'e hatau tokolahi e sīpinga fakahā ko 'ení 'i he taimi 'oku tau ma'u ai e tali ki ha lotu fakamātoato pe fakafou mai ai e fakahinohino pe malu'i 'oku fie ma'ú, 'o fakatatau ki he taimi mo e finangalo 'o e 'Otuá. 'Oku lahi ha fakamatala ki he ngaahi fakahā 'oku hoko vave mo fu'u 'ilongá, 'oku ma'u kinautolu he folofolá, hisitōlia 'o e Siasí, pea toe 'asi pē ia 'i he'etau mo'uí. 'Io, 'oku hoko mo'oni 'a e ngaahi mana ma'ongo'onga ko 'ení. Neongo iá, ko e sīpinga fakahā ko 'ení 'oku hāhāmolofia ia 'o 'ikai ke hoko ma'u pē.

Ko e ulo māmālie mai ko ia 'a e la'aá 'i he'ene hopo haké, 'oku hangē ia ko hano ma'u ha pōpoaki mei he 'Otuá 'i he " 'otu lea ki he 'otu lea, 'a e akonaki ki he akonaki" (2 Nifai 28:30). Ka ko e taimi lahi 'oku 'omi fakakongokonga e fakahaá 'o fakatatau ki he'etau fakamā, mo'ui tāú, mo e mateuteú. Ko e ngaahi fetu'utaki peheni mei he Tamai Hēvaní 'oku 'omi māmālie mo anga-vaivai pea 'oku "mokulu ia ki [hotau ngaahi laumālié] 'o hangē ko e ngaahi hahau mei he langí" (T&F 121:45). 'Oku hoko e fakahā ko 'ení ko ha me'a angamaheni kae 'ikai hāhāmolofia pea 'oku hāsino ia he ngaahi me'a na'e a'usia 'e Nifai 'i he'ene ngaahi feinga kehekehe kimu'a pea toki ma'u e 'ū lau'i peleti palasá meia Lēpaní (vakai, 1 Nifai 3-4). Na'e tatakí ia 'e he Laumālié ki Selūsalema 'o " 'ikai tomu'a 'ilo 'a e me'a [te ne] fai" (1 Nifai 4:6). Pea na'e 'ikai ke ne ako faka'angataha pē 'a e founa ke fo'u ai ha vaka faka'ofó'ofá; ka na'e fakahā kia Nifai 'e he 'Eikí "mei he taimi ki he taimi 'a e founa [ke ne] ngaohi 'aki 'a e ngaahi 'akau 'o e vaká" (1 Nifai 18:1).

'Oku fonu e hisitōlia 'o e Siasí mo 'etau ngaahi mo'ui fakatāutahá he ngaahi fakatātā 'o e sīpinga 'a e 'Eikí ki hono ma'u 'o e fakahaá 'i he " 'otu lea ki he 'otu lea, 'a e akonaki ki he akonaki." Hangē ko 'ení, na'e 'ikai ke 'omi faka'angataha pē ki he Palōfita ko Siosefa Sāmítá 'i he Vao'akau Tapú 'a e ngaahi mo'oni tefito 'o e ongo-ongolelei kuo toe fakafoki maí. Na'e fakahā mai 'a e koloa mahu'inga ta'e hano tatau ko 'ení 'i hono taimi totonu 'o taau mo e ngaahi tūkunga na'e fie ma'u ki aí.

Na'e fakamatala 'i 'e Palesiteni Siosefa F. Sāmíta e fononga ne hoko ai e sīpinga ma'u fakahā ko 'ení he'ene mo'uí: 'I he'eku kei síí, . . . ne u fa'a . . . kole ki he 'Eikí ke ne fakahaá 'i mai ha me'a fakaofó, kae lava ke ma'u ha'aku fakamo'oni. Ka na'e 'ikai tuku mai 'e he 'Eikí ha ngaahi me'a fakaofó kiate au, ka ne fakahā mai 'e Ia 'a e mo'oni, 'i he 'otu lea ki he 'otu lea . . . kae 'oua kuó Ne 'ai au ke u 'ilo 'a e mo'oni mei he

tumu'aki 'o hoku 'ulú ki hoku 'aofi va'é, kae 'oua kuo teke'i faka'aufuli meiate au 'a e manavasi'í mo e lotu veiveiua. Na'e 'ikai fie ma'u ia ke Ne fekau'i mai ha 'āngelo mei he langí ke ne fai 'eni, pe ke Ne folofola mai 'i ha talupite 'a ha 'āngelo le'o. Ka 'i he fanafana 'a e kihi'i le'o sí'i 'o e Laumālie 'o e 'Otuá mo'uí, na'á ne foaki mai ai 'a e fakamo'oni 'oku ou ma'ú. Pea 'i he tefito'i mo'oni mo e mālohi ko 'ení, te Ne foaki ai ki he fānau kotoa 'a e tangatá ha 'ilo ki he mo'oni ke ne nofo'ia kinautolu, pea te ne 'ai kinautolu ke nau 'ilo 'a e mo'oni, 'o hangē ko hono 'afio'i 'e he 'Otuá, pea mo fai foki 'a e finangalo 'o e Tamai 'o hangē ko ia ne fai 'e Kalaisí. Pea he 'ikai ha ngaahi me'a fakaofó ia 'e hā mai te ne lava ke fai 'eni, neongo pe ko e hā hono lahi" ('i he Conference Report, Apr. 1900, 40-41).

'Oku fu'u tō e fakamamafa 'a kitautolu kāingalotu 'o e Siasí 'i he ngaahi fakahā 'oku fakaofó mo fu'u ongo fakalaumālié pea 'ikai leva ke tau fakahounga'i mo fakatokanga'i e sīpinga anga maheni 'oku fakahoko 'aki 'e he Laumālie Mā'oni'oni 'Ene ngāué. Koe'uhí ko e "fu'u faingofua 'o e founa" (1 Nifai 17:41) ki hono ma'u ha ngaahi ongo fakalaumālie iiki mo lalahí, 'oku 'alu pē 'a e taimí mo e fakautuutu 'ene 'omi ha tali pe fakahinohino 'oku tau fie ma'ú, 'o fakatupu ai ha'atau kumi ki ha "me'a na'e 'ikai mahu'inga" (Sēkope 4:14).

Kuo tokolahi ha kakai kuó u talanoa mo ia 'oku nau fehu'ia e mālohi 'o 'enua fakamo'oni fakatāutahá mo ta'e toka'i honau tu'unga fakalaumālié he 'oku 'ikai ke nau fa'a ma'u ha ngaahi ongo mālohi pe fakaofó. Mahalo pē 'i he'etau sio ki he ngaahi me'a ne a'usia 'e Siosefa 'i he Vao'akau Tapú, ko Paula he hala ki Tāmasikusí, pea mo 'Alamā ko e Síí, 'oku tau fakakaukau ai 'oku 'i ai e me'a 'oku fehālaaki pe 'ikai ke tau ma'u he 'oku 'ikai ke tau a'usia 'a e ngaahi sīpinga 'iloa mo fakalaumālie ongo mālohi ko iá. Kapau 'okú ke ma'u 'a e fakakaukau pe lotu veiveiua tatau, kātaki 'o 'ilo'i ko e me'a angamaheni pē ia. Hokohoko atu pē

ho’o vilitaki ki mu’a ‘i he talangofua mo e tui ki he Fakamo’uí. ‘I ho’o fai iá, he ‘ikai ke ke “lava ke fai hala” (T&F 80:3).

Na’e enginaki mai ‘a Palesiteni Siosefa F. Sāmita: “Fakahā mai kiate au ha Kāingalotu ‘oku nau ma’u e ngaahi mana, faka’ilonga mo e vīsone ke nau tu’u ma’u ai ‘i he Siasí, pea te u fakahaa’i atu ha kāingalotu . . . ‘oku ‘ikai ke nau taau ‘i he ‘ao ‘o e ‘Otuá, . . . ‘oku nau ‘a’eva he ngaahi hala ‘oku ta’e pau. He ‘ikai ke tau tu’u ma’u ‘i he mo’oní

koe’uhí ko e ngaahi fakahā fakaofó, ka ‘i he angavaivai mo e talangofua ta’e toe fehu’ia ki he ngaahi fekau mo e fono ‘a e ‘Otuá” (‘i he Conference Report, Apr. 1900, 40).

‘Oku tokoni mai ha me’a angamaheni ‘e taha kiate kitautolu kau ki he māmá ke tau ako ai ha mo’oní ‘oku toe fakalahi mai kau ki he sīpinga fakahā ‘o e “‘otu lea ki he ‘otu leá, ‘a e akonaki ki he akonakí.” ‘Oku ‘i ai e ngaahi taimi ‘oku hopo hake e la’áá ‘i ha pongipongi ‘oku ‘ao’aofia pe

kakapu. Koe’uhí ko e tu’unga fakapōpō’ulí, ‘oku faingata’a ange leva ke tau sio ki he māmá, pea faingata’a ke fakapapau ‘i e taimi totonu ‘e mavahe hake ai e la’áá ‘i he tafa’aki langí. Ka ‘i ha fa’ahinga pongipongi pehē ‘oku tau ma’u pē ‘e kitautolu ha maama fe’unga ‘o ‘ilo’i ko e ‘aho fo’ou ia pea fakahoko leva ‘etau ngaahi ngāué.

‘I he founga tatau pē, ‘oku tu’o lahi ai ha ngaahi taimi ‘oku tau ma’u ha fakahā kae ‘ikai ‘ilo e founga ke fakatokanga’i ai he taimi pē ko iá ‘a e founga mo e taimi ‘oku tau ma’u ai e fakahaá. ‘Oku fakamahino’i mai ‘a e tefito’i mo’oni ko ‘ení ‘e ha me’a mahu’inga na’e hoko he hisitōlia ‘o e Siasí.

‘I he fa’ahita’u māfana ‘o e 1829, na’e faiako ai ‘a ‘Ōliva Kautele ‘i Palemaila ‘i Niu ‘Ioke. ‘I he’ene ako kau kia Siosefa Sāmita pea mo e ngāue ki hono liliu ‘o e Tohi ‘a Molomoná, na’e ongo mālohi kia ‘Ōliva ke ne tokoni ki he palōfita kei talavou. Hili iá, na’á ne fononga leva ki Hāmoni ‘i Penisilivenia ‘o hoko ko e tangata tohi ‘a Siosefá. Na’e mahu’inga e taimi na’á ne ha’u aí mo ‘ene tokoní ki hono ‘omi ‘o e Tohi ‘a Molomoná.

Na’e fakahā kimui ‘e he Fakamo’uí kia ‘Ōliva ‘i he’ene fa’a lotu ko ia ke ma’u ha tatakí, na’á ne ma’u ai e fakahinohinó mei he Laumālie ‘o e ‘Eikí. Na’e fakahā mai ‘e he ‘Eikí, “Ka ne ‘ikai ke pehē, ‘e ‘ikai te ke a’u mai ki he feitu’u ‘okú ke ‘i ai ‘i he taimi ní. Vakai, ‘okú ke ‘ilo na’á ke fehu’i kiate au pea na’á ku fakamaama ho ‘atamaí; pea ko ‘eni ‘oku ou tala ‘a e ngaahi me’á ni koe’uhí ke ke ‘ilo’i kuo fakamaama koe ‘e he Laumālie ‘o e mo’oní” (T&F 6:14–15).

Ko ia, na’e ma’u ‘e ‘Ōliva ha fakahā ‘o fakafou mai he Palōfita ko Siosefa Sāmitá ‘o talaange kiate ia kuó ne ‘osi ma’u e fakahaá. Ka ko hono mo’oní, na’e ‘ikai fakatokanga’i ‘e ‘Ōliva ia e founga mo e taimi na’á ne ma’u ai e fakahinohino mei he ‘Otuá pea na’á ne fie ma’u ‘a e fakahinohino ko ‘ení ke fakalahi ‘ene mahino kau ki he laumālie ‘o e fakahaá. ‘I hono fakalea ‘e tahá, na’e ‘a’eva pē ‘a ‘Ōliva ‘i he māmá ‘o hangē ko e hopo hake ‘a e la’áá ‘i ha pongipongi ‘ao’aofia.

‘Oku fie ma’u ‘e he ‘Otuá ke fai hotau lelei tahá pea ngāue leva ‘o ‘ikai tali ke fakakouna’i kitautolu, he taimi ‘oku lahi ai e ngaahi me’a ta’epau mo faingata’a ‘oku tau fehangahangai mo ia ‘i he’etau mo’ui (vakai, 2 Nifai 2:26) pea falala kiate Ia. Mahalo he ‘ikai ke tau sio ki ha kau ‘āngelo, fanongo ki ha ngaahi le’o fakalangí, pe ma’u ha ngaahi ongo fakalaumālie mālohi. Mahalo te tau toutou vilitaki atu pē ‘i he lotu mo e ‘amanaki lelei—kae ‘ikai ha fakapapau’i mo’oni mai—‘oku tau ngāue ‘o fakatatau ki he finangalo ‘o e ‘Otuá. Ka ‘i he’etau faka’apa’apa’i ‘etau ngaahi fuakavá mo tauhi e ngaahi fekaú, pea toe lahi ange ‘etau feinga ma’u pē ke fai ‘a e me’a ‘oku totonú pea ke hoko ‘o lelei ange, te tau lava ke ‘a’eva mo falala mo’oni ‘e tatakí ‘e he ‘Otuá ‘etau ngaahi laká. Pea ‘e lava ke tau lea ‘i he ‘ilo’ilo pau ‘e ue’i ‘e he ‘Otuá ‘etau leá. Ko e konga ‘eni e ‘uhinga ‘o e folofola: “Pea ‘e ‘āsili mālohi ‘a ho’o falalá ‘i he ‘ao ‘o e ‘Otuá” (T&F 121:45).

‘I ho’o fekumi he founga totonú mo faka’aonga’i e laumālie ‘o e fakahaá, ‘oku ou palōmesi ai te ke “‘a’eva ‘i he maama ‘o e ‘Eikí” (‘Īsaia 2:5; 2 Nifai 12:5). ‘Oku ‘i ai e taimi ‘e ni’ihi ‘e ngāue mai e laumālie ‘o e fakahaá ‘i he taimi pē ko iá pea ongo mālohi ‘aupito, pea ‘i he taimi ‘e ni’ihi ‘oku māmālie ‘o ‘ikai fakatokanga’i, pea fa’a hoko fakalongo-longo mai ‘o ‘ikai ke ke lava ‘o ‘ilo’i. Ka neongo pe ko e hā ‘a e founga te ke ma’u ai e tāpuaki ko ‘ení, ‘e hanga ‘e hono māmá ‘o fakamaama’i mo fakatupulaki ho laumālié, pea fakalahi ho’o mahinó (vakai, ‘Alamá 5:7; 32:28), fakahinohino’i pea malu’i koe mo ho fāmili.

‘Oku ou fakahā ‘i he’eku fakamo’oni faka’aposekoló ‘oku mo’ui ‘a e Tamaí pea mo e ‘Aló. ‘Oku mo’oni ‘a e laumālie ‘o e fakahaá—pea ‘e lava pea ‘oku ngāue ia ‘i he’etau mo’ui fakafō’ituituí mo e Siasí ‘o Sisū Kalaisi ‘o e Kau Mā’oni’oni ‘i he Ngaahi ‘Aho Kimui Ní. ‘Oku ou fakamo’oni ki hono mo’oni ‘o e ngaahi me’á ni ‘i he huafa toputapu ‘o e ‘Eiki ko Sisū Kalaisí, ‘ēmeni. ■

Fai ‘e Palesiteni Thomas S. Monson

Ko e Temipale Mā’oni’oni—Ko ha Maama ki he Māmaní

Ko e tāpuaki mahu’inga mo fungani taha ‘o ‘etau kau ki he Siasí ‘a e ngaahi tāpuaki ko ia ‘oku tau ma’u ‘i he ngaahi temipale ‘o e ‘Otuá.

Si’oku kāinga ‘ofeina, ‘oku ‘oatu ‘a ‘eku ‘ofa mo talitali lelei kimoutolu takitaha pea lotua ke tatakí ‘e he’etau Tamai Hēvaní ‘eku ngaahi fakakaukau pea ue’i au ki he ngaahi lea ke u lea atu ‘aki he ‘aho ní.

Tuku mu’a ke u kamata ‘aki ha’aku lea ‘o kau ki he ngaahi pōpoaki faka’ofa’ofa kuo tau fanongoa he pongipongi ni meia Sisitá ‘Alaleti mo Pīsope Peatoni ‘o kau ki he polokalama Uelofea ‘a e Siasí. Hangē ko ia ‘oku mou mea í, ‘oku faka’ilonga’i he ta’ú ni e ta’u 75 ‘o e polokalama ne ue’i fakalaumālie ko ‘eni kuó ne faitāpuekina e mo’ui ‘a ha tokolahi. Ko ha faingamālie fungani ia ke maheni fakatāutaha mo ha ni’ihi ‘o e kau paionia ‘i he ngāue ma’ongo’ongá ni—ko ha kau tangata anga’ofa mo langimama’o.

Hangē ko ia ne lea ki ai ‘a Pīsope Peatoni mo Sisitá ‘Alaletí, ‘oku ‘oange ki he pīsope ‘o e uōtí ‘a e fatongia ke ne tokanga’i ‘a kinautolu ‘oku faingata’a’ia ‘i loto ‘i he ngaahi ngatanga’anga ‘o hono uōtí. Ne u ma’u

e faingamālie ko iá he’eku kei pīsope kei talavou’i Sōleki Siti ‘o tokanga’i ha uooti ne toko 1,080 tupu hono kāingalotú ‘o kau ai ha kau uitou ‘e toko 84. Ne tokolahi ha ni’ihi ne fie ma’u tokoni. Ne u fakamālō koe’uhí ko e polokalama Uelofea ‘a e Siasí pea mo e tokoni ‘a e Fine’ofá mo e ngaahi kōlomu ‘o e lakanga fakataula’eikí.

‘Oku ou pehē ko e polokalama uelofea ‘a e Siasí ‘o Sisū Kalaisi ‘o e kau Mā’oni’oni ‘i he Ngaahi ‘Aho Kimui Ní ne ue’i fakalaumālie ia ‘e he ‘Otuá Māfimaí.

‘E hoku kāinga, ‘oku faka’ilonga’i ‘e he konifelenisí ni ‘a e ta’u hono tolu mei hono fakanofa au ko e Palesiteni ‘o e Siasí. Ko hono mo’oni ko ha ngaahi ta’u femo’uekina ‘eni, ne fonu he ngaahi faingata’á pea mo ha ngaahi tāpuaki ta’e fa’alaua. Kuo hoko e faingamālie kuó u ma’u ke fakatapui mo toe fakatapui ha ngaahi temipalé ko e taha ‘o e ngaahi tāpuaki fakafiefia mo toputapu taha ‘o e ngaahi tāpuakí ni, pea ‘oku ou fie lea he ‘ahó ni kiate